

- ☉ שם העבודה : בדיקת הקשר בין מקום המגורים ותפיסת איכות החיים של בוגרים עם פיגור שכלי ומוגבלויות פיזיות קשות: השוואה בין תפיסת הבוגרים עצמם, בני משפחותיהם ומטפליהם
- ☉ שנה : 2009
- ☉ מס' קטלוגי : 554
- ☉ שם המגיש : אורלי גת
- ☉ שם המנחה : ד"ר שירה יילון חיימוביץ
- ☉ עבודת גמר לתואר מוסמך בריפוי בעיסוק, במסגרת מסלול מוסמך במדעי הרפואה, בית הספר לריפוי בעיסוק של הדסה והאוניברסיטה העברית.

תקציר המחקר

בשנים האחרונות קיימת מגמה מרכזית במקצוע הריפוי בעיסוק לאמץ את גישת "הלקוח במרכז", במקביל מתרחשת עלייה מתמדת בהתייחסות לתחום איכות החיים כתחום מרכזי וכמטרת טיפול מרכזית בתיאוריות וגישות טיפוליות בריפוי בעיסוק. בנוסף, הדגש הבינלאומי על איכות חיים בתחום הפיגור השכלי נמצא בעליה מתמדת. אחד המרכיבים המרכזיים באיכות חייו היא הסביבה בה אנו חיים, כאשר מקום המגורים הוא גורם מרכזי בסביבתו של האדם. כאשר מדובר בבוגרים בעלי פיגור ונכויות פיזיות קשות מתעוררת השאלה בקרב אנשי מקצוע ובני משפחה, האם עדיף לבוגרים להתגורר עם משפחותיהם או בדוור בקהילה. האופן בו האדם תופס את איכות חייו הוא סובייקטיבי, ולכן, על-אף הקשיים הכרוכים בכך, מקובל כיום כי על האדם עם הפיגור השכלי להיות מעורב באופן ישיר בהערכת איכות חייו. במחקר הנוכחי נערכה השוואה ונבדק הקשר בין תפיסת איכות החיים של בוגרים עם פיגור ונכויות פיזיות קשות על-ידי בני משפחה, מטפלים והבוגרים עצמם הגרים בקהילה לבין תפיסת איכות החיים של בוגרים עם פיגור ונכויות פיזיות קשות על-ידי בני משפחה, מטפלים והבוגרים עצמם הגרים בבית ההורים.

תפיסת איכות החיים נמדדה באמצעות שימוש בשאלון Cross Cultural Survey of Quality of Life

(סקר בין-תרבותי של מדדי איכות חיים) (Schalock & Vardugo, 2001). השתתפו 30 בוגרים בעלי פיגור השוהים במרכז היום "בית נועם" שבקרית אונו (גיל ממוצע 30.4 שנים), מתוכם 27 (90%) עם שיתוק מוחין, ו-3 (10%) עם מחלה ניוונית פרוגרסיבית. השתתפו גם 24 בני משפחה מדרגה ראשונה ו-30 מטפלים מאותו המרכז (סה"כ n=81). המידע מן הבוגרים התקבל באמצעות ראיון שהתבצע על-ידי איש-טיפול שאינו מוכר לבוגר. המידע מבני המשפחה והמטפלים התקבל

באמצעות מילוי השאלון באופן עצמאי. בנוסף, נעשה שימוש ב"טופס מצב פיזי" אשר נבנה לצורך המחקר הנוכחי ונותן מידע לגבי המצב הפיזי ורמת התפקוד של הבוגר.

ממצאי המחקר עולה כי לא נמצא קשר בין מקום המגורים לבין תפיסת איכות החיים של הבוגרים. יחד עם זאת כן נמצאו קשרים בין האופן בו הבוגרים תופסים את איכות חייהם לבין האופן בו בני משפחתם תופסים זאת, בין תפיסות וערכים של בני המשפחה לבין מגורים של הבוגרים.

תוצאות המחקר מורות על כך שתפיסת איכות החיים אינה בהכרח תלויה סביבת מגורים. נראה כי לא ניתן לקבוע מראש מהי סביבת המגורים אשר תספק תחושה טובה יותר של איכות חיים עבור בוגרים עם פיגור שכלי. אי לכך, על בני המשפחה והמטפלים כאחד להיות קשובים לתפיסותיו של הבוגר עם הפיגור השכלי בעת קבלת החלטות משמעותיות לגבי חייו. כמו כן ניתן להסיק כי תפיסת איכות החיים של הבוגר עם הפיגור ע"י בני משפחתו משפיעה על האופן בו הבוגר עצמו תופס את איכות חייו וכי בני משפחה לבוגרים הגרים בקהילה מקנים חשיבות גבוהה יותר לביטוי של עצמאות ושליטה, לעיסוק במטרות וערכים אישיים ולהזדמנויות הבחירה.